

Адміністрування публічних фінансів. Практикум

ЗМІСТ

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК	5
ТЕСТИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	22
ЗАДАЧІ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	53
ПЕРЕЛІК НЕОБХІДНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	66

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Адміністрування публічних фінансів» є державні фінанси, законодавства, що забезпечує управління державними фінансами, фінансовою діяльністю, що має вираз у вивченні теоретико-правових засад суспільних відносин щодо здійснення фінансової діяльності держави та органів місцевого самоврядування. Окремим блоком навчальної дисципліни «Адміністрування публічних фінансів» являється вивчення теоретичних здобутків щодо визначення сутності базових категорій фінансової діяльності держави.

Мета вивчення навчальної дисципліни «Адміністрування публічних фінансів» полягає у формуванні серед здобувачів вищої освіти комплексного уявлення щодо предмету курсу, яке відповідає сучасним тенденціям розвитку права в Україні.

Виходячи із мети вивчення навчальної дисципліни «Адміністрування публічних фінансів» та відповідно до вимог профілю освітньо-професійної програми, здобувачі вищої освіти повинні **вміти**:

- знати основні засади державних фінансів та основи їх правового регулювання з метою вірного його застосування, в тому числі, судову практику;
- володіти навичками роботи з нормативними актами та вирішення проблемних питань і колізій законодавства, яким врегульовано фінансову діяльність держави;
- вміти аналізувати юридичні факти, давати їх правову оцінку та визначати, які правові приписи належить застосувати у даних фактичних обставинах;
- демонструвати спеціалізовані концептуальні знання, набуті у процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для абстрактного мислення та впровадження інноваційної практики.

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

Аналіз – це метод фінансового контролю, спрямований на виявлення порушень фінансової дисципліни. Він здійснюється на базі поточної звітності або за визначений період часу і відрізняється використанням таких спеціальних статистичних прийомів, як середні й відносні величини, групування, індексний метод тощо.

Бездіяльність у фінансовому правопорушенні – це невиконання або неналежне виконання законних обов'язків суб'єктом фінансового правопорушення.

Безпосередній об'єкт фінансового правопорушення – це певне благо, що охороняється юридичною санкцією. В аспекті фінансового правопорушення як безпосередній об'єкт посягання потрібно визначити конкретно встановлені фінансовою нормою відносини, що охороняються фінансово-правовими санкціями.

Бюджет – це план формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду.

Бюджетна дотація – це не зумовлений цільовим призначенням міжбюджетний трансферт, що надається на підставі юридичного акта в чітко визначеній сумі з одного бюджету іншому з метою вирівнювання мінімальної бюджетної спроможності, збалансування доходів і видатків бюджету-отримувача.

Бюджетна система України – це сукупність державного бюджету та місцевих бюджетів, побудована з урахуванням економічних відносин, державного й адміністративно-територіального устрою і врегульована нормами права.

Бюджетна субвенція – це міжбюджетний трансферт, що надається за чітко зумовленим цільовим призначенням як допомога

на часткове фінансування програм і заходів соціального та іншого розвитку за умови часткової участі коштів місцевого бюджету-отримувача цих коштів; підлягає поверненню при неповному (у межах невикористаної суми) або нецільовому (у межах повної суми) використанні.

Бюджетне асигнування – це повноваження, надане розпоряднику бюджетних коштів відповідно до бюджетного призначення на взяття бюджетного зобов'язання та здійснення платежів з конкретною метою в процесі виконання бюджету.

Бюджетне зобов'язання – це будь-яке здійснене відповідно до бюджетного асигнування розміщення замовлення, укладення договору, придбання товару, послуги чи здійснення інших аналогічних операцій протягом бюджетного періоду, згідно з якими необхідно здійснити платежі протягом цього самого періоду або в майбутньому.

Бюджетне право – це розділ фінансового права України, що включає в себе фінансово-правові норми, які встановлюють структуру бюджетної системи України, перелік бюджетних доходів і видатків, порядок розподілу їх між різними видами бюджетів, бюджетні права суб'єктів України, а також регламентують бюджетний процес, регулюють формування і використання державних позабюджетних фондів з метою фінансового забезпечення соціально-економічного розвитку країни та інших потреб суспільства.

Бюджетний запит – це документ, підготовлений розпорядником бюджетних коштів, що містить пропозиції з відповідними обґрунтуваннями щодо обсягу бюджетних коштів, необхідних для його діяльності на наступний бюджетний період.

Бюджетний процес – це регламентована нормами права діяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування та учасників бюджетного процесу зі складання та розгляду проектів бюджетів, проектів бюджетів державних позабюджетних фондів,

затвердження і виконання бюджетів і бюджетів державних позабюджетних фондів, а також з контролю за їхнім виконанням.

Бюджетний розпис – це оперативний план виконання Державного бюджету, на підставі якого відкриваються асигнування, перераховуються кошти місцевим бюджетам, розпорядникам коштів, зараховуються кошти на реєстраційні рахунки в установах казначейства, тобто здійснюється весь процес перерахування коштів та фінансування витрат шляхом оплати рахунків, що супроводжується всебічним фінансовим контролем.

Бюджетні правовідносини – це врегульовані нормами бюджетного права суспільні відносини, що виникають у зв'язку з формуванням, розподілом і використанням коштів Державного і місцевих бюджетів.

Вибіркова (часткова) ревізія – це перевірка фінансової діяльності за певний проміжок часу, а під час фронтальної (повної) ревізії перевіряється вся фінансова діяльність підконтрольного об'єкта за весь час існування.

Видатки Державного бюджету України – це видатки, що включають встановлені Законом «Про Державний бюджет України» бюджетні призначення на конкретні цілі, пов'язані з реалізацією державних програм.

Видовий об'єкт фінансового правопорушення – це суспільні відносини у сфері публічної фінансової діяльності держави, за порушення яких передбачено фінансово-правову відповідальність, тобто це самостійна група суспільних відносин, яким завдається шкода в результаті вчинення близьких за змістом об'єктивної та суб'єктивної сторін правопорушення.

Виховна функція фінансово-правової відповідальності – це формування високого рівня правосвідомості, допустимих стереотипів поведінки, пошани до закону.

Відновлювальна функція фінансово-правової відповідальності – це усунення шкоди, заподіяної фінансовим правопорушенням.

Внутрішньогосподарський контроль – це контроль, що здійснюється на конкретних підприємствах їхніми керівниками та функціональними структурними підрозділами (бухгалтерією, фінансовим або планово-фінансовим відділом, відділами планування та нормування заробітної плати тощо).

Гіпотеза фінансово-правової норми – це перша частина фінансово-правової норми. У ній вказується на ті умови, за наявності яких суб'єктові необхідно дотримуватись правил поведінки, передбачених диспозицією норми.

Головні розпорядники бюджетних коштів – це бюджетні установи вищого рівня в особі їхніх керівників, які отримують повноваження шляхом встановлення бюджетних призначень.

Гроші – це засіб визначення вартості товарів, загальний еквівалент під час обміну товарів, що виконують такі функції: міри вартості, засобу обігу, засобів нагромадження і збереження, платежу.

Грошове зобов'язання в міжнародних правовідносинах – зобов'язання платника податків сплатити до бюджету іноземної держави відповідну суму коштів у порядку та терміни, визначені законодавством тієї іноземної держави.

Державна фінансова система України – це сукупність фінансових інститутів, до якої належать: 1) бюджетна система; 2) централізовані та децентралізовані фонди цільового призначення; 3) державний кредит; 4) державне майнове й особисте страхування; 5) фінанси підприємств державної власності.

Державний бюджет – це головний централізований фонд коштів країни у вигляді закону, що містить план формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються відповідними органами влади на державному рівні.

Державний кредит – це заборгованість держави перед юридичними та фізичними особами, а також надані зовнішні кредити для іноземних держав і міжнародних організацій.

Державний фінансовий контроль – це контроль, що здійснюють органи державної влади та управління, а також спеціалізовані державні органи фінансового контролю.

Державні доходи – це частина національного доходу країни, що повертається в процесі його розподілу і перерозподілу через різні види грошових надходжень у власність і розпорядження держави з метою створення фінансової бази, необхідної для виконання її завдань зі здійснення соціально-економічної політики, забезпечення оборони і безпеки країни, а також для функціонування державних органів.

Децентралізовані фонди – це фонди, повноваження зі створення, розподілу, перерозподілу й використання яких передаються міністерствам, відомствам, державним і комунальним підприємствам, організаціям та установам, а також їхнім об'єднанням.

Джерела фінансового права – це форми вираження правових приписів через нормативні акти як результат діяльності компетентних органів держави, які встановлюють чи санкціонують правові норми, обов'язкові для сторін фінансових правовідносин, що становлять предмет фінансового права.

Диспозиція фінансово-правової норми – частина правової норми, що вказує на поведінку, що повинна мати місце за наявності обставин, передбачених гіпотезою.

Дія у контексті фінансового правопорушення – активна поведінка суб'єкта, що характеризується рядом ознак: вольовим та усвідомленим характером, суспільною шкідливістю та діянням на порушення вимог фінансового законодавства.

Документальний контроль – це контроль, що полягає у дослідженні суті та достовірності фінансово-господарської діяльності підконтрольного об'єкта за даними відповідної документації.

Доходи Державного бюджету України – це доходи, що включають: 1) доходи, які отримуються відповідно до законодавства про податки, збори й обов'язкові платежі та Закону України «Про основи

соціальної захищеності інвалідів», а також від плати за послуги, що надаються бюджетними установами, які утримуються за рахунок Державного бюджету України, та інших визначених законодавством джерел, включаючи кошти від продажу активів, які належать державі або підприємствам, установам та організаціям, а також проценти і дивіденди, нараховані на частку майна, що належить державі у майні господарських товариств; 2) гранти і дарунки у вартісному обрахунку; 3) міжбюджетні трансферти з місцевих бюджетів (Додаток 9).

Єдиний казначейський рахунок – це рахунок, відкритий Державній казначейській службі України в Національному банку України для обліку коштів та здійснення розрахунків у Системі електронних платежів Національного банку України.

Заборонні норми фінансового права – це норми, які визначають обов'язки суб'єктів фінансового права щодо категоричної необхідності утриматися від визначених дій.

Загальний об'єкт фінансового правопорушення – це фінансові права, що охороняються законом, права та інтереси держави у сфері здійснення фінансової діяльності на всіх її етапах, система фінансових відносин, що виникають у сфері акумулювання, розподілу та перерозподілу державних централізованих і децентралізованих фондів коштів.

Загальний фонд бюджету – це фонд, що включає: 1) всі доходи бюджету, крім тих, що призначені для зарахування до спеціального фонду; 2) всі видатки бюджету за рахунок надходжень до загального фонду бюджету; 3) фінансування загального фонду бюджету.

Загальнодержавні норми фінансового права – це норми, що діють на всій території України і є загальнообов'язковими для всіх суб'єктів фінансового права.

Закон вартості – це закон, відповідно до якого виробництво та обмін товарів здійснюються на основі їхньої вартості, величина якої вимірюється суспільно необхідними затратами праці для виготовлення цих товарів.

Збір – це встановлений державою обов’язковий платіж, який здійснюють юридичні та фізичні особи у формі відчуження належних їм коштів до державного або місцевого бюджету за виконання юридично значимих дій публічного характеру.

Збір – це обов’язковий, індивідуальний, цільовий платіж до бюджетів усіх рівнів, що стягується з платників податків з умовою вчинення на їхню користь органами державної влади, органами місцевого самоврядування, іншими уповноваженими особами юридично значимих дій, у тому числі за видачу юридично значимих документів.

Зміст фінансового контролю – це різні операції, що здійснюються у формі перевірок і ревізій державними органами, органами місцевого самоврядування, недержавними організаціями, що спрямовані на забезпечення ефективності фінансової діяльності держави.

Зобов’язальні норми фінансового права – це норми, які визначають обов’язки суб’єктів фінансового права щодо здійснення обов’язкових визначених дій.

Інвентаризація – метод фінансового контролю, під час якого перевіряються наявність основних засобів, товарно-матеріальних цінностей, коштів і стан розрахунків, їхня відповідність даним бухгалтерського обліку на певну дату.

Ініціативний фінансовий контроль – це контроль, що здійснюється на підставі власних рішень господарюючих суб’єктів. Цей контроль в основному здійснюється аудиторами або аудиторськими фірмами.

Каральна функція фінансово-правової відповідальності – це напрям правової дії на правопорушника, який полягає в його осуді. Вона повинна відповідати принципам фінансово-правової відповідальності та напрямам правового впливу фінансових норм на суб’єктів фінансового правопорушення.

Контрольна функція бюджету – це можливість ефективного впливу держави шляхом використання бюджету на

соціально-економічні процеси в країні. Ця функція дозволяє дізнатися, як фактично складаються пропорції в розподілі бюджетних коштів, чи ефективно вони використовуються.

Кредит – це позичкові кошти, що передаються позичальнику в тимчасове користування на принципах зворотності та на умовах угоди, що передбачає відстрочення кінцевого розрахунку на визначений термін і під відсоток.

Лімітна довідка про бюджетні асигнування – це документ, який містить затверджені бюджетні призначення (встановлені бюджетні асигнування) та помісячний розподіл їх, а також інші показники, що згідно із законодавством повинні бути визначені на основі нормативів, і видається відповідно Мінфіном, Міністерством фінансів Автономної Республіки Крим, місцевим фінансовим органом, головним розпорядником. Показники лімітної довідки доводяться до відома головних розпорядників, розпорядників нижчого рівня для уточнення проектів кошторисів і складання проектів планів асигнувань загального фонду бюджету, планів надання кредитів із загального фонду бюджету, планів спеціального фонду, планів використання бюджетних коштів (крім планів використання бюджетних коштів одержувачів), помісячних планів використання бюджетних коштів.

Матеріальний зміст фінансових правовідносин – це можлива поведінка суб'єктів фінансових правовідносин.

Матеріальні норми фінансового права – це норми, що містять настанови, права, обов'язки та заборони поведінки суб'єктів фінансового права. Ці норми визначають принципи фінансового права, основні дефініції фінансового права, правовий статус суб'єктів фінансового права тощо.

Місцевий фінансовий контроль – це контроль органів місцевого самоврядування під час затвердження місцевих бюджетів, їхнього виконання, затвердження звітів про їхнє виконання, реалізації програм місцевого значення, при вирішенні інших фінан-

[Перейти на сайт](#) →